

IHMISOIKEUSSOPIMUSTEN VALVONTAELINTEN VIIMEISIMMÄT SUOSITUKSET: IKÄÄNTYNEET

Suosituksien perusteella hallituksen tulee ryhtyä toimiin ja raportoida seuraavalla määräaikaisraportoinnin kierroksella tuloksista. Koosteessa suositukset on huomioitu vuoden 2022 loppuun asti. Suositukset on kirjattu suoraan sellaisenaan, ilman analyysiä tai painotuksia. Joitakin alleviivauksia on kuitenkin tehty lukemisen helpottamiseksi. Koosteessa on pääasiassa suosituksia, joiden yhteydessä nimenomaisesti mainitaan ikääntyneet. Kooste saattaa sisältää myös joitain ikääntyneisiin soveltuvia suosituksia ilman nimenomaista mainintaa. Suositukset ovat alun perin englanniksi, käännökset ovat epävirallisia. Joidenkin komiteoiden suositukset ovat koosteessa englanniksi.

Lyhenteet

NKV: Naisiin kohdistuva väkivalta

Sisällys

YHDISTYNEET KANSAKUNNAT	2
YK:n Naisten syrjinnän poistamista käsittelevä komitea 2022 (CEDAW/C/FIN/CO/8)	2
YK:n Ihmisoikeuskomitea 2021 (CCPR/C/FIN/CO/7)	3
YK:n Taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien komitea (ICESCR) 2021 (E/C.12/FIN/CO/7)	4
YK:n yleismaailmallinen määräaikaistarkastelu (UPR) 2022 (A/HRC/WG.6/41/L)	9
YK:n itsenäinen asiantuntija ikääntyneiden henkilöiden ihmisoikeuksien nautinnasta 2022 (A/HRC/51/27/Add.1)	10
EUROOPAN NEUVOSTO	19
Euroopan neuvoston kidutuksen vastainen komitea (CPT/Inf (2021) 7)	20
Euroopan neuvoston Ministerikomitean suositukset kansallisten vähemmistöjen suojelua koskevan puiteyleissopimuksen täytäntöönpanosta Suomessa (FCNM) 2020 (CM/ResCMN(2020)1)	20
Ministerikomitean suositukset alueellisia kieliä tai vähemmistökieliä koskevasta eurooppalaisesta peruskirjasta 2018 (CM/RecChL(2018)5) .	20
(Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitean 12. määräaikaisraportin (10/2016) loppupäätelmät 2017)	20
Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutetun Nils Muižnieksin Suomea koskeva raportti (CommDH(2012)27)	21

YHDISTYNEET KANSAKUNNAT

Valvontaelin	Suositus	Tiivistelmä
<p>YK:n Naisten syrjinnän poistamista käsittelevä komitea 2022 (CEDAW/C/FIN/CO/8)</p>	<p>E. Principal areas of concern and recommendations</p> <p>Women’s rights and gender equality in relation to the coronavirus disease pandemic and recovery efforts</p> <p>9. The Committee takes note of the government research project on the impact of the pandemic on gender equality in the labour market, the economy and in relation to wellbeing and health. The Committee expresses concern, however, at reports that the pandemic resulted in a decrease in employment particularly within female-dominated industries, such as services and tourism.</p> <p>10. The Committee, in line with its guidance note on the obligations of States parties to the Convention in the context of COVID-19, issued on 22 April 2020, recommends that the State party:</p> <p>(b) Ensure the equal participation of women and girls, including disadvantaged and marginalised groups of women, in the State party’s official national recovery programmes and strategies;</p>	<p>Heikommassa asemassa olevien ja marginalisoitujen naisten osallistuminen kansallisiin koronan toipumisohjelmiin ja -strategioihin.</p>
	<p>Temporary special measures</p> <p>17. The Committee welcomes the efforts of the State party to strengthen the participation of migrant women in political and public life, education and the labour market. It also takes note of the government resolution of 2015 requiring the boards of large and medium-sized listed companies to have a minimum of 40 per cent of both women and men on their boards. The Committee is, however, concerned that there have been no positive developments towards this minimum quota for women in recent years.</p> <p>(c) Continue and further strengthen specific temporary special measures to accelerate the participation of women belonging to disadvantaged groups such as migrant women, Roma women, Sami women, single mothers, older women and women with disabilities, in political and public life, decision-making, education and the labour market.</p>	<p>Vahvistaa väliaikaisia erityistoimia lisätäkseen mm. ikääntyneiden naisten osallistumisen poliittisessa ja julkisessa elämässä, päätöksenteossa, koulutuksessa ja työmarkkinoilla.</p>
	<p>Employment</p>	

	<p>31. The Committee welcomes the recent legislative amendments providing equal family leave for both parents and additional leave to single parents. It takes note of the State party's efforts to eliminate gender segregation in the labour market and its intention to reduce the gender pay gap to 12 per cent by 2025. The Committee nevertheless notes with concern:</p> <p>(c) The difficulties experienced by women belonging to ethnic minorities, migrant women and women with disabilities in accessing secure, well-paid and full time work;</p> <p>(c) Develop effective strategies and policies to improve women's access to secure, well-paid jobs with a particular emphasis on disadvantaged groups of women, including migrant women, women from ethnic minority groups, single mothers, older women and women with disabilities;</p>	<p>c) Erityisesti mm. ikääntyneiden naisten pääsy turvallisiin ja hyväpalkkaisiin töihin.</p>
	<p>Disadvantaged groups of women</p> <p>37. The Committee notes with appreciation that separate wings for women inmates will be established in six prisons to ensure their safety and well-being. It also notes the State party's indication that proposed amendments to the Law on the promotion of integration to facilitate the integration of migrant women in society and strengthen their access to the labour market. It further notes that the third national policy on the Roma under preparation focuses on the status of several groups within the Roma community, including Roma women. The Committee notes with concern, however, the lack of information on specific measures to address the situation of women who face intersecting forms of discrimination, in particular migrant women, Roma women, older women and women with disabilities.</p> <p>38. The Committee recommends that in its next report the State party provide detailed information on targeted measures to ensure equal rights and opportunities for women who face intersecting forms of discrimination, including migrant women, Roma women, older women and women with disabilities.</p>	<p>Seuraavassa raportissa tietoa toimista moniperustaista syrjintää kohtaavien naisten, mm. ikääntyneiden naisten, oikeuksien turvaamiseksi.</p>
<p>YK:n Ihmisoikeuskomitea 2021 (CCPR/C/FIN/CO/7)</p>	<p>Psykososiaalisesti vammaiset ja kehitysvammaiset henkilöt</p> <p>30. Komitea on huolestunut siitä, että psykososiaalisesti vammaisten tai kehitysvammaisten henkilöiden, kuten sosiaalihuoltolaitoksissa asuvien muistisairaiden ikääntyneiden, liikkumisvapautta saatetaan rajoittaa heidän</p>	<p>a) Tahdosta riippumattoman liikkumisvapauden rajoittaminen psykiatrisessa hoidossa b) Vajaavaltaiten tahdosta</p>

	<p>tahdostaan riippumatta ja heitä saatetaan hoitaa tahdostaan riippumatta ilman riittävää oikeudellista perustaa tai menettelytakeita, joilla heidän oikeutensa ja etunsa turvattaisiin. Komitea panee merkille meneillään olevan lainsäädäntöprosessin, jossa pyritään vahvistamaan vammaisten henkilöiden itsemääräämisoikeutta, mutta pitää valitettavana, ettei sopimusvaltio ole edistynyt riittävästi pyrkimyksissään varmistaa käytettäväksi tehokkaita oikeuskeinoja, joiden avulla voitaisiin riitauttaa tahdosta riippumaton psykiatriseen hoitolaitokseen sijoittaminen ja tahdosta riippumaton psykiatrinen hoito (7, 9 ja 17 artikla).</p> <p>31. Sopimusvaltion tulisi varmistaa lainsäädännössä ja käytännössä, että</p> <p>(a) henkilön liikkumisvapautta rajoitetaan psykiatrista hoitoa varten hänen tahdostaan riippumatta vain silloin, kun se on ehdottoman välttämätöntä ja oikeasuhteista henkilön itsensä suojelemiseksi vakavalta vahingolta tai sen estämiseksi, ettei hän vahingoita muita, ja että liikkumisvapauden rajoittamista käytetään vasta viimesijaisena keinona ja mahdollisimman vähän aikaa;</p> <p>(b) silloin, kun vajaavaltaiisten vammaisten henkilöiden tahdosta riippumatta heidän liikkumisvapauttaan rajoitetaan tai heitä hoidetaan lääketieteellisesti, noudatetaan vaatimusta pyrkiä kaikin keinoin hankkimaan heidän vapaa ja tietoon perustuva ennakkosuostumuksensa ja samalla noudatetaan asianmukaisia oikeudellisia takeita ja menettelytakeita;</p> <p>(c) tällaiseen sairaalahoitoon tai hoitoon liitetään aluksi ja määräajoin oikeudellinen uudelleenarviointi sekä takeet tehokkaasta oikeuskeinosta ja että mahdolliset oikeudenloukkaukset tutkitaan perusteellisesti ja niistä nostetaan syytteet.</p>	<p>riippumattomaan hoitoon pyrittävä hankkia ennakkosuostumus; noudatettava oikeudellisia takeita ja menettelytakeita</p> <p>c) Tahdosta riippumattoman liikkumisvapauden rajoittamisen oikeusturvatakeet</p>
<p>YK:n Taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien komitea (ICESCR) 2021 (E/C.12/FIN/CO/7)</p>	<p>Tiedonkeruu</p> <p>12. Komitea panee arvostaen merkille, että taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien nauttiminen on sopimusvaltiossa yleisesti ottaen korkealla tasolla. Komitea on kuitenkin huolestunut siitä, että jotkin väestönosat ovat syrjäytyneitä ja vähäosaisia yleissopimuksella turvattujen oikeuksien käytön suhteen, kuten näissä päätelmissä todetaan, ja että eriteltyjen tilastotietojen puuttumisen vuoksi on vaikea arvioida luotettavasti eriarvoisuuden ja syrjinnän laajuutta ja saada tietoja käytettäväksi tätä asiaa</p>	<p>Tiedonkeruujärjestelmän parantaminen, jotta TSS-oikeuksien kannalta heikommassa asemassa olevat tunnistetaan.</p>

	<p>koskevia toimintaperiaatteita muodostettaessa (2 artiklan 2 kappale).</p> <p>13. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio parantaa tiedonkeruujärjestelmäänsä, jotta se tuottaisi luotettavia, kiellettyjen syrjintäperusteiden mukaan eriteltyjä tietoja ja jotta pystyttäisiin tunnistamaan ne ryhmät, jotka ovat muita heikommassa asemassa käyttäessään taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksiaan. Tältä osin komitea suosittelee myös, että sopimusvaltio a) soveltaa osallistavaa lähestymistapaa ja asianmukaisia menetelmiä kerätäkseen tietoja vaikeasti laskettavista, syrjäytyneistä väestöryhmistä ja niistä ihmisistä, jotka voivat jäädä perinteisten kotitalouksiin kohdistuvien tutkimusten ulkopuolelle; ja b) käyttää itsemäärittelyn periaatteen pohjalta sijaismuuttujia kiertääkseen lailla säädetyn kiellon, jonka mukaan tietoja ei saa kerätä etnisyyden perusteella. Komitea kehottaa sopimusvaltiota perehtymään Yhdistyneiden kansakuntien ihmisoikeusvaltuutetun toimiston (OHCHR) julkaisuun ihmisoikeusperustaisesta lähestymistavasta tietoihin.</p>	
	<p>Miesten ja naisten yhtäläiset oikeudet</p> <p>18. Komitea on huolestunut työmarkkinoiden ja koulutusvalintojen eriytymisestä sukupuolen mukaan. Komitea panee merkille, että perheen hoivavastuun kantajat kuuluvat sopimusvaltion sosiaaliturvajärjestelmään, mutta on huolestunut siitä, että naiset kantavat edelleen päävastuun palkattomasta hoivatyöstä perheessä ja että miehet käyttävät edelleen vain vähän vanhempainvapaita (3 artikla).</p> <p>19. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio myöntää asianmukaiset resurssit, jotta voidaan panna täytäntöön ne suositukset, jotka annettiin tutkimushankkeessa Purkutalkoot: Nuorten koulutusvalintojen taustat ja keinot koulutus- ja ammattialojen sukupuolisegregaation lieventämiseksi (2017–2019). Komitea suosittelee myös, että sopimusvaltio paitsi toteuttaa ”segregaation strategisen lieventämisen” hankkeen ja muut samapalkkaisuusohjelmassa 2020–2023 suunnitellut hankkeet myös</p> <p>a) ryhtyy väliaikaisiin erityistoimiin lisätäkseen aliedustetun sukupuolen edustusta niillä koulutus- ja ammattialoilla, joilla jompikumpi sukupuoli on aliedustettuna;</p> <p>b) toteuttaa tiedotuskampanjoita, joissa kyseenalaistetaan</p>	<p>Miesten ja naisten yhtäläiset oikeudet koulutus- ja työmarkkinoilla:</p> <p>f) Lieventää hoivavastuun vaikutusta eläke-etuuksiin.</p>

	<p>stereotyyppiset sukupuolirooliodotukset;</p> <p>c) ryhtyy toimiin, joilla helpotetaan perheen hoivavastuun kantajien paluuta työhön, erityisesti, jos he ovat työttömiä;</p> <p>d) vahvistaa raskaana olevien työntekijöiden oikeusturvaa syrjintää ja epäoikeudenmukaista irtisanomista vastaan;</p> <p>e) arvioi vanhempainvapaajärjestelmää uudelleen ja harkitsee siirtymättömän vanhempainvapaan käyttöönottoa kummallekin vanhemmalle tarkoituksena kannustaa miehiä ottamaan hoivavastuuta; ja</p> <p>f) lieventää hoivavastuusta johtuvien työuran keskeytysten vaikutusta vanhempien naisten eläke-etuuksiin.</p>	
	<p>Työttömyys</p> <p>23. Vaikka komitea pitää tervetulleina sen kaltaisia toimia kuin nuorisotakuuohjelma ja oppisopimusmallin parantaminen sekä muita nuorisolain mukaisesti toteutettuja toimia, komitea on huolestunut siitä, että nuorilla on vaikeuksia saada vakituista ja kunnollista työtä. Lisäksi komitea on huolestunut siitä, että covid-19 -kriisin vuoksi työpaikkoja on hävinnyt erityisesti niiltä ihmisryhmiltä, jotka ovat perinteisestikin kärsineet työttömyydestä, kuten nuorilta, vammaisilta henkilöiltä, <u>yli 50-vuotiailta</u> ja maahanmuuttajataustaisilta naisilta (6 artikla).</p> <p>24. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio vahvistaa erikoistuneita palvelujaan, kuten työvoiman palvelukeskuksia, avustukseen ja tukeakseen työnhakijoita, jotta he pystyisivät tunnistamaan ja löytämään vapaita työpaikkoja, etenkin covid-19 -kriisin vähennettyä työllistymismahdollisuuksia. Komitea suosittelee myös, että sopimusvaltio seuraa covid-19 -pandemian vuoksi tehtyjen työlainsäädännön väliaikaisten muutosten täytäntöönpanoa estääkseen työnantaja käyttämästä niitä väärin ja varmistaakseen, että lomautetut työntekijät otetaan tosiasiallisesti takaisin työhön heti, kun olosuhteet sen sallivat.</p>	<p>Työttömyyden ehkäiseminen vahvistamalla tukipalveluita.</p>
	<p>Oikeus sosiaaliturvaan</p> <p>27. Komitea panee merkille sopimusvaltion antamat tiedot, joiden mukaan useiden sosiaaliturvaetuksien tasoa on nostettu, mutta on huolestunut siitä, että vuosien 2015–2019 hallituskauden aikaiset etuuksien leikkaukset ja</p>	<p>Sosiaaliturvan taso: leikkauksien väliaikaisuus, välttämättömyys ja oikeasuhtaisuus.</p>

	<p>kansaneläkeindeksin <u>jäädytys</u> tekivät näistä etuuksista riittämättömiä ja vaikuttivat suhteettomasti jo ennestään muita heikommassa asemassa oleviin ryhmiin (9 artikla).</p> <p>28. Komitea vaatii sopimusvaltiota sisällyttämään sosiaalihuoltolain uudistukseen takeet, joilla varmistetaan, että sosiaalietuudet pysyvät riittävinä ja että harkittaessa leikkauksia muun muassa julkisen talouden säästötoimien yhteydessä</p> <p>a) leikkaukset ovat väliaikaisia ja koskevat ainoastaan kriisiaikaa;</p> <p>b) leikkaukset ovat sikäli välttämättömiä ja oikeasuhteisia, että muiden toimintaperiaatteiden noudattaminen tai toimenpiteistä pidäytyminen olisi haitallisempaa taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien kannalta;</p> <p>c) leikkaukset eivät vaikuta suhteettomasti muita heikommassa asemassa oleviin ja syrjäytyneisiin ryhmiin;</p> <p>d) leikkauksiin liitetään muita toimia, kuten sosiaalisia tulonsiirtoja, joilla lievennetään kriisiaikoina syntyvää eriarvoisuutta; ja</p> <p>e) leikkauksissa säilytetään etuuden ydinosa, joka mahdollistaa edunsaajille riittävän elintason. Komitea kehottaa sopimusvaltiota perehtymään yleiskommenttiin nro 19 (2007) oikeudesta sosiaaliturvaan sekä julkisen talouden säästötoimia koskevaan komitean puheenjohtajan kirjeseen (2012) (E/2013/22-E/C.12/2012/3, annex VI (B)).</p>	<p>Riittävän elintason turvaaminen.</p>
	<p>Vammaisten henkilöiden työhön ja <u>eläkkeeseen</u> liittyvät oikeudet</p> <p>29. Komitea on huolestunut siitä, että vammaiset henkilöt ovat työmarkkinoilla muita heikommassa asemassa. Komitea on huolestunut myös nykyisistä työtoimintajärjestelyistä, koska <u>työtoimintaan osallistuvilla vammaisilla henkilöillä ei ole oikeutta palkkaan eikä lomiiin eikä toiminnasta <u>kerry heille vanhuuseläkettä</u></u>. Lisäksi komitea panee huolestuneena merkille, <u>ettei työkyvyttömyyseläkkeen määrässä eikä eläkkeen saannin edellytyksissä oteta riittävästi huomioon vammaisuudesta johtuvia menoja</u> (6, 7 ja 9 artikla).</p> <p>30. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio varmistaa, että vammaiset työntekijät voivat nauttia oikeutta oikeudenmukaisiin ja suotuisiin työoloihin yhdenvertaisesti muiden kanssa. Tältä osin komitea suosittelee, että sopimusvaltio lopettaa vammaisten työntekijöiden</p>	<p>Maksetaan vammaisille työstä oikeudenmukaista palkkaa sekä samaa palkkaa samasta työstä (täten myös eläkettä kertyy).</p> <p>Varmistaa, että eläke-etuudet kattavat tulojen korvaamisen ja vammaisuudesta johtuvat menot.</p>

	<p>sijoittamisen erillisiin suojatyöpaikkoihin, muuttaa tätä asiaa koskevia säännöksiään ja varmistaa, että vammaisille henkilöille</p> <p>a) taataan työpaikalla kohtuulliset mukautukset; b) maksetaan tekemästään työstä oikeudenmukaista palkkaa, joka mahdollistaa heille perheineen kunnollisen toimeentulon; ja c) maksetaan samasta työstä samaa palkkaa kuin muille, syrjimättä heitä palkkauksessa siksi, että heidän työkykynsä katsotaan muita heikommaksi.</p> <p>31. Lisäksi komitea suosittelee, että kun sopimusvaltio pyrkii poistamaan köyhyysloukut, se varmistaa, että <u>eläke-etuudet</u> kattavat määrältään asianmukaisesti sekä tulojen korvaamisen että vammaisuudesta johtuvat menot. Komitea suosittelee myös, että sopimusvaltio omaksuu sellaisen ”vammaisuuden” määritelmän, jollainen mahdollistaa nykyistä paremmin tietojen keräämisen vammaisten henkilöiden tilanteesta.</p>	
	<p>Vanhusten oikeudet</p> <p>34. Komitea on huolestunut myös siitä, ettei vanhuksille ole tarjolla riittävästi kohtuuhintaista palveluasumista (10 artikla).</p> <p>35. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio</p> <p>a) takaa lainsäädännössään vanhusten oikeudet sekä itsenäiseen asumiseen että kohtuuhintaiseen ja hyvälaatuiseen hoivaan, palveluasuminen mukaan lukien, sekä itsemääräämisoikeuden; b) jatkaa ja seuraa näiden oikeuksien toteutumista uudistaessaan sosiaalipalveluja; c) lisää kohtuuhintaisen palveluasumisen kokonaistarjontaa ja varmistaa siihen riittävän ja pätevän henkilöstön.</p>	<p>Vanhusten oikeus itsenäiseen asumiseen, hoivaan, palveluasumiseen ja itsemääräämisoikeuteen.</p>
	<p>Terveydenhuoltojärjestelmä</p> <p>41. Komitea on huolestunut siitä, ettei perusterveydenhuollon palveluja ole riittävästi saatavilla ja saavutettavissa kaikkialla maassa. Komitea on huolestunut myös siitä, että tietyillä ryhmillä on muita suurempia vaikeuksia saada palveluja (12 artikla).</p> <p>42. Komitea panee merkille sopimusvaltion sosiaali- ja terveystalouden rakennemuutosten tavoitteet, joiden mukaan eriarvoisuutta terveyden ja</p>	<p>Sote-uudistuksen vaikutusten seuranta palveluiden saatavuuden ja laadun osalta.</p> <p>Kolmannen sektorin vahvemman aseman perustana oltava oikeus terveyteen.</p> <p>Alueiden ominaispiirteiden huomiointi ja</p>

	<p>hyvinvoinnin suhteen pyritään vähentämään ja kohtuuhintaisten sosiaali- ja terveyspalvelujen laatua ja saatavuutta pyritään parantamaan. Komitea suosittelee, että sopimusvaltio seuraa uudistuksen vaikutuksia sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuuteen, yhdenvertaiseen saavutettavuuteen, kohtuuhintaisuuteen ja laatuun koko maassa. Tältä osin sopimusvaltion tulisi varmistaa, että perustana kolmannen sektorin järjestöjen aiempaa vahvemmalle roolille terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi on kaikkien oikeus terveyteen. Komitea suosittelee myös, että sopimusvaltio ottaa uudistuksessa huomioon paitsi alueelliset ominaispiirteet myös ne esteet, joita tietyt ryhmät, kuten työttömät, <u>vanhukset</u> ja luvattomat maahanmuuttajat, kohtaavat palvelujen saannissa. Komitea muistuttaa yleiskommentistaan nro 14 (2000), joka koskee oikeutta korkeimpaan saavutettavissa olevaan terveyden tasoon, ja suosittelee, että sopimusvaltio varmistaa kaikille, maahanmuuttajat mukaan lukien, sekä lainsäädännössä että käytännössä yhdenvertaisen mahdollisuuden saada ennalta ehkäiseviä, parantavia ja lievittäviä terveyspalveluja oikeudellisesta asemastaan ja luvistaan riippumatta.</p>	<p>yhdenvertaisen palveluiden saannin varmistaminen erityisesti heikommassa asemassa oleville ryhmille, kuten vanhuksille.</p>
<p>YK:n yleismaailmallinen määräaikaistarkastelu (UPR) 2022 (A/HRC/WG.6/41/L)</p>	<p>6.102 Continue addressing the shortage of affordable and quality residential care for older persons (Croatia);</p>	<p>Jatkaa puuttumista kohtuuhintaisten ja laadukkaiden ikääntyneiden asumispalvelujen pulaan.</p>
	<p>6.103 Guarantee in its legislation the rights of older persons and to allocate sufficient resources to monitor the residential care of the elderly, in terms of both quality and quantity (South Sudan);</p>	<p>Taata lainsäädännössään ikääntyneiden oikeudet ja osoittaa riittävästi resursseja ikääntyneiden asumispalvelujen valvontaan niin laadullisesti kuin määrällisestikin.</p>
	<p>6.104 Guarantee in its legislation the rights of older persons to independent living and affordable and quality care, including residential care (Slovenia);</p>	<p>Taata lainsäädännössään ikääntyneiden oikeudet itsenäiseen elämään sekä kohtuuhintaiseen ja laadukkaaseen hoitoon, ml. kotihoito</p>
	<p>6.112 Strengthen efforts to protect people's right to life and health, especially the lives and health of the elderly, people with disabilities and</p>	<p>Tehostaa pyrkimyksiä suojella ihmisten oikeutta elämään ja terveyteen, erityisesti ikääntyneiden, vammaisten ja</p>

	women (China);	naisten.
YK:n itsenäinen asiantuntija ikääntyneiden henkilöiden ihmisoikeuksien nautinnasta 2022 (A/HRC/51/27/Add.1)	<p>B. Suositukset</p> <p>65. Itsenäinen asiantuntija suosittelee, että Suomi ratifioi siirtotyöläisten ja heidän perheenjäsentensä oikeuksien suojelua koskevan kansainvälisen yleissopimuksen sekä ikääntyneitä koskevat Kansainvälisen työjärjestön yleissopimukset, kuten vuoden 1952 sosiaaliturvan vähimmäistasoa koskevan yleissopimuksen (nro 102) sekä itsenäisten maiden alkuperäis- ja heimokansoja koskevan vuoden 1989 yleissopimuksen (nro 169).</p> <p>Hän onnittelee Suomen hallitusta tähänastisesta edistyksestä, mutta suosittelee erilaisten seurantamekanismien, erityisesti Suomen kansallisen ihmisoikeusinstituution, budjetin ja tuen lisäämistä, jotta voidaan vahvistaa seurantaa ja lisätä tietoisuutta ikääntyneiden ihmisoikeuksista eri tilanteissa. Näin varmistettaisiin kattavampien ja näyttöön perustuvien ohjeiden soveltaminen, jotta ikääntyneiden ihmisoikeudet toteutuisivat paremmin ja jotta he voisivat nauttia niistä täysimääräisesti.</p>	<p>Tulisi ratifioida sopimus siirtotyöläisten oikeuksista sekä ILO:n 102- ja 169-sopimukset.</p> <p>Kansallisten seurantamekanismien, erityisesti NHRI:n, budjetin ja tuen lisäämistä, jotta ikääntyneiden oikeuksien toteutumista voidaan vahvistaa.</p>
	<p>1. Tiedot</p> <p>66. Yksi itsenäisen asiantuntijan raporteissa korostetuista asioista on se, että on tärkeää tarjota eriteltyjä tietoja, jotta voidaan tiedottaa, suunnitella ja seurata asianmukaisia oikeuksiin perustuvia politiikkoja ja vastauksia eri etnisistä taustoista tuleville ikääntyneille. Sama asia tuotiin esille myös edeltävän itsenäisen asiantuntijan maavierailussa ja temaattisissa raporteissa. Itsenäinen asiantuntija pitää tervetulleena Suomen terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen pyrkimystä koota eriteltyjä ikä- ja sukupuolikohtaisia tietoja, mutta joissakin tapauksissa esimerkiksi vankiloihin liittyvissä tilastoissa 65 vuotta täyttäneitä pidetään yhtenä yhtenäisenä ikäryhmänä huolimatta terveydenhoidon paranemisesta ja muista tekijöistä johtuvasta elinajanodotteen noususta.</p>	<p>Eritelty tiedonkeruu. Joissakin tilastoissa ikääntyneet niputetaan yhteen.</p>
	<p>67. Toinen parantamisen kohde liittyy maahanmuuttaja- tai alkuperäiskansataustaisia ikääntyneitä koskevien eriteltyjen tietojen keräämiseen. Itsenäiselle asiantuntijalle kerrottiin, että etnisen</p>	<p>Maahanmuuttaja- tai alkuperäiskansataustaisia koskeva eritelty tiedonkeruu.</p>

	<p>alkuperän mukaan eriteltyjen tietojen puuttuminen johtui identiteetin turvaamisesta, ja että kaikki Suomessa asuvat olivat yhdenvertaisia etnisestä alkuperästä riippumatta.</p>	
	<p>68. Vaikka on kiitettävää, että Suomen sosiaaliturvajärjestelmä koskee kaikkia maan asukkaita heidän oikeudellisesta tai etnisestä asemastaan riippumatta, eriteltyjen tietojen avulla voidaan antaa tietoa eri ohjelmiin, jotta niissä voidaan huomioida niitä eniten tarvitsevat, mukaan lukien tietyt haavoittuvassa asemassa olevat ryhmät, joita ei muuten saada tavoitettua. Tämä on linjassa rotusyrjinnän poistamista käsittelevän komitean Suomea koskevien 20.–22. määräaikaisraporttien loppupäätelmän kanssa.¹</p>	<p>Eriteltyä tiedonkeruuta sosiaaliturvan räätälöimiseksi, ml. ulkopuolelle jäävät haavoittuvassa asemassa olevat.</p>
	<p>69. Lisäksi vanhusten hyväksikäytön osalta kaikki väkivallan, hyväksikäytön ja laiminlyönnin muodot olisi otettava huomioon tilastoissa.</p> <p>Naisiin kohdistuvan väkivallan osalta itsenäinen asiantuntija korostaa, että ikääntyneitä naisia koskeviin tietoihin on sisällytettävä iän ja muiden tekijöiden mukaan eriteltyjä tietoja, kuten alkuperäisväestö-, maahanmuuttaja-, vähemmistö- tai muusta taustasta. Hallitus voi toteuttaa mielekkäitä toimenpiteitä vain riittävällä tietopohjalla.</p>	<p>Vanhusten hyväksikäyttö ja laiminlyönnit huomioitava tilastoissa.</p> <p>NKV:n osalta tiedonkeruu ikäryhmittäin ja muiden tekijöiden mukaan.</p>
	<p>2. Ageismi ja ikäsyrrjintä</p> <p>70. Itsenäinen asiantuntija kehottaa Suomen hallitusta tarkistamaan uusia lakejaan, strategioitaan ja toimintasuunnitelmiaan sen varmistamiseksi, että ikäsyrrjintää ja ageistisia käytäntöjä ei jatketa eikä suvaita. Ikääntyneen väestön moninaisuuden huomioiminen myös hyödyttäisi yhteiskuntaa. Sukupolvien välisiä lähestymistapoja olisi vahvistettava ja olisi tiedostettava, että nuoremmat sukupolvet ovat tulevia ikääntyneiden sukupolvina. Elämänkaaren aikaisen ihmisoikeuksien suojelun tarpeen tunnustaminen on olennaista kaikenikäisille henkilöille, koska ihmisoikeuksien toteutuminen vanhemmassa iässä takaa arvokkaan ikääntymisen osallistavassa yhteiskunnassa.</p>	<p>Tarkistaa lakeja, strategioita ja toimintasuunnitelmia ikäsyrrjinnän ja ageististen käytäntöjen näkökulmasta.</p> <p>Vahvistettava sukupolvien välisiä lähestymistapoja ja tiedostettava, että nuoret sukupolvet ovat tulevaisuudessa ikääntyneitä.</p> <p>Elämänkaaren aikaisen ihmisoikeuksien suojelun tarpeen tunnustaminen.</p>

¹ [CERD/C/FIN/CO/20-22](#), kohta 7.

	<p>71. Itsenäinen asiantuntija suosittelee, että Suomi harkitsee yhdenvertaisuusvaltuutetun toimivallan laajentamista yhdenvertaisuuden edistämisen lisäksi myös ikään perustuvien työpaikkasyrjintä- ja työsyrijintätapausten selvittämiseen.</p>	<p>YVV:n toimivallan laajentaminen myös ikään perustuvien työpaikkasyrjintä- ja työsyrijintätapausten selvittämiseen.</p>
	<p>72. Itsenäinen asiantuntija kannustaa hallitusta tarkistamaan käytävissä olevia keinoja vaikuttaakseen syrjiviin ajattelutapoihin, erityisesti määräysvaltaa käyttävien kohdalla. Moniperustaiseen syrjintään on voitava puuttua tehokkaasti.</p>	<p>Kannustaa tarkistamaan keinoja, jotta saadaan muutos ikääntyneitä syrjivien ihmisten ajattelutavassa.</p>
	<p>73. Itsenäinen asiantuntija suosittelee, että toimintarajoitteisille ikääntyneille tarjottavien terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelujen olisi perustuttava vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen mukaisiin oikeuksiin. Ikääntyneenä vammautuneisiin tällä hetkellä sovellettavat oikeudet ja toimenpiteet näyttävät kuuluvan erilaisten palvelujärjestelmien piiriin, minkä vuoksi ikääntyneet eivät saa vammaispalvelulain mukaisia palveluja. Yleissopimuksen mukaisesti henkilöillä, joilla on älyllinen ja/tai psykososiaalinen vamma, mukaan lukien kognitiivinen toimintarajoite, kuten dementia, olisi oltava oikeus henkilökohtaiseen apuun.</p>	<p>Ikääntyneenä vammautuneille tarjottavien sote-palvelujen perustuttava vammaisyleissopimuksen oikeuksiin. Heidän tulisi saada vammaispalvelulain mukaisia palveluja.</p>
	<p>74. Itsenäinen asiantuntija suosittelee vahvasti, että hallitus tarkistaa iäkkään henkilön määritelmän henkilönä, jonka fyysinen, kognitiivinen, psyykinen tai sosiaalinen toimintakyky on heikentynyt sellaisten sairauksien tai vammojen vuoksi, jotka ovat alkaneet, lisääntyneet tai pahentuneet korkean iän tai korkeaan ikään liittyvän rappeutumisen vuoksi. Korkeaa ikää koskevan poissulkemisen sisällyttäminen uudistettuun vammaispalvelulakiin rajoittaa edelleen ikääntyneiden mahdollisuutta saada lain mukaisia kuljetuspalveluja.</p>	<p>lökkään henkilön määritelmästä uudistetussa vammaispalvelulaissa. Rajoittaa mahdollisuutta saada kuljetuspalveluita.</p>
	<p>3. Syrjintä ja intersektionaalisuus</p> <p>75. Palvelujen tarjoamisessa olisi otettava huomioon erityisesti lesboja, homoja, biseksuaaleja, transsukupuolisia ja intersukupuolisia, alkuperäiskansataustaisia tai etnisen taustan omaavia ikääntyneitä koskevat erityistarpeet, jotta heille voidaan tarjota kulttuurin huomioon ottavia terveydenhuolto- ja sosiaalipalveluja. Ikääntyneet lesbot, homot, biseksuaalit, transsukupuoliset ja intersukupuoliset henkilöt,</p>	<p>Palvelujen tarjoamisessa olisi otettava huomioon erityisesti eri vähemmistöön kuuluvien ikääntyvien erityistarpeet.</p> <p>Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt saavat riittämättömiä palveluja ja ovat näkymättöimpiä vanhuusiän ryhmiä. Saattavat kohdata syrjintää.</p>

	<p>jotka ovat yksi haavoittuvimmista ryhmistä, saavat riittämättömiä palveluja ja heidän terveytensä on muuta väestöä heikompi. He ovat myös yksi näkymättömmistä ikääntyneiden ryhmistä sosiaalisen stigman vuoksi, ja kansalliset lait ja politiikat sekä koko yhteiskunta jättävät heidät suurelta osin huomiotta. He saattavat kohdata monenlaista syrjintää seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin ja sukupuoliominaisuuksiin liittyvän leiman vuoksi.</p>	
	<p>76. Tiedon puute terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelujen saatavuudesta ja niiden hakemisesta luo esteitä ikääntyneille naisille ja kielellisten, uskonnollisten ja etnisten vähemmistöjen jäsenille sekä pakolaisille ja maahanmuuttajille. Terveydenhuollon ja sosiaalipalvelujen ammattilaisille olisi annettava koulutusta ihmisoikeuksista ja kulttuurin huomioon ottamisesta. Hallituksen tulisi harkita kulttuurin huomioon ottavan koulutuksen rahoituksen lisäämistä tällaisille ammattilaisille.</p>	<p>Tiedon puute sote-palvelujen saatavuudesta esteenä ikääntyneille naisille sekä tietyille vähemmistöille.</p> <p>Sote-ammattilaisille koulutusta ihmisoikeuksista ja kulttuurin huomioimisesta.</p>
	<p>77. Kieleen sekä etniseen ja alkuperäistaustaan perustuva syrjintä syvenee ikääntyneiden kohdalla. Muiden kuin suomea äidinkielenään puhuvien dementiaa sairastavien henkilöiden tarkoituksenmukaisten ja kulttuurin huomioon ottavien palvelujen suunnittelussa tulisi huomioida, että ikääntyneet dementiaa sairastavat saattavat palata käyttämään alkuperäistä kieltään ja menettää aiemman kykynsä kommunikoida toisella kielellä.</p>	<p>Kieleen sekä etniseen ja alkuperäistaustaan perustuva syrjintä.</p> <p>Palvelujen suunnittelussa huomioitava, että dementiaa sairastavat voivat palata käyttämään pelkästään alkuperäistä kieltään.</p>
	<p>78. Itsenäinen asiantuntija suosittelee, että hallitus lisää yhtä kolmesta saamen kielestä äidinkielenään puhuvien terveydenhuollon ammattilaisten määrää ja antaa kulttuurikoulutusta muille kuin saamelaisille terveydenhuollon työntekijöille, jotka työskentelevät ikääntyneiden saamelaisten parissa, erityisesti niiden kanssa, joilla on kognition heikentymää, mukaan lukien dementiaa sairastavat.</p>	<p>Lisää saamen kieltä äidinkielenään puhuvia terveydenhuollon ammattilaisia.</p> <p>Kulttuurikoulutusta terveydenhuollossa ikääntyneiden saamelaisten parissa työskenteleville.</p>
	<p>79. Ikääntyneen saamelaisväestön henkistä hyvinvointia ja mielenterveyttä tukevia, saamenkielisiä matalan kynnyksen palveluita on myös kehitettävä ja ne on turvattava. Myös saatavuus ja saavutettavuus tulee turvata saamelaisten kotiseutualueella. Näiden palveluiden kehittämiseen tarvitaan saamelaiskielistä ammattihenkilöstöä, joka tuntee saamelaiskulttuurin.</p>	<p>Ikääntyneiden saamelaisten matalan kynnyksen terveystalut.</p>

	<p>80. Terveysthuollossa ja sosiaalipalveluissa on kiinnitettävä huomiota alkuperäiskansa saamelaisille ominaisiin yhteisöllisiin käytäntöihin. Taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien komitean Suomea koskevassa seitsemännessä määräaikauskertomuksessa esittämien mielenterveydenhoitoa koskevien suositusten mukaisesti koko saamelaisyhteisöä tukevia käytäntöjä, erityisesti yhteisöllistä hoitoa, on kehitettävä.²</p> <p>Yhteisökeskukset, joissa työskentelee saamelaiskulttuuriin perehtyneitä terveyden- ja sosiaalihuollon ammattilaisia, ovat entistä tärkeämpiä niille ikääntyneille saamelaisille, jotka haluavat jatkaa perinteistä poronhoitoon liittyvää elämäntyyliään, erityisesti kun otetaan huomioon nuorten saamelaisten lisääntyvä muutto kaupunkikeskuksiin.</p>	<p>Huomiota saamelaisille ominaisiin yhteisöllisiin käytäntöihin sote-palveluissa. Yhteisökeskukset tärkeitä.</p>
	<p>4. Väkivalta ja hyväksikäyttö</p> <p>81. Ikääntyneisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja hyväksikäyttöä tapahtuu usein, myös perheenjäsenten ja ikääntyneitä hoitavien henkilöiden taholta, ja siitä raportoidaan usein liian vähän. Itsenäinen asiantuntija korostaa, että on tärkeää tiedottaa ikääntyneille heidän oikeuksistaan, mikä voi auttaa tämän suuntauksen torjumisessa.</p>	<p>Ikääntyneisiin kohdistuva väkivalta: Raportoidaan liian vähän. Tärkeä tiedottaa ikääntyneille heidän oikeuksistaan.</p>
	<p>82. Ikääntyneisiin kohdistuvan väkivallan, hyväksikäytön ja laiminlyöntien torjuntaa koskeviin kansallisiin ennaltaehkäiseviin tiedotuskampanjoihin olisi sisällyttävä ikääntyneiden uhrien mahdollisuus puhua tapauksia käsittelevien työntekijöiden kanssa ja saada ohjausta oikeudellisesta, lääketieteellisestä ja psykologisesta avusta sekä turvakodeista. Itsenäinen asiantuntija kannustaa kiinnittämään jatkuvasti huomiota ikääntyneiden hyväksikäytön paljastamiseen ja tunnistamiseen hoitoalalla, mukaan lukien kampanjat, jotka koskevat ikääntyneiden ihmisoikeutta elää joutumatta hyväksikäytön kohteeksi.</p>	<p>Väkivaltaa torjuviin tiedotuskampanjoihin osallistettava ikääntyneitä.</p>
	<p>83. Lainvalvontaviranomaisille, poliisille, sääntelyviranomaisille, tuomareille, asianajajille ja syyttäjille olisi kehitettävä ja pantava täytäntöön koulutusohjelmia, joilla tunnistetaan ikääntyneiden</p>	<p>Viranomaisille koulutusohjelma ikääntyneiden hyväksikäytön tunnistamisesta ja tuen tarjoamisesta</p>

² E/C.12/FIN/CO/7, kohdat 43–45.

	<p>hyväksikäyttö, mitä tapahtuu myös perheissä, ja tarjotaan ikäkohtaista tukea ikääntyneille hyväksikäytön, laiminlyönnin ja perheväkivallan uhreille. Julkisista tiedotuskampanjoista olisi käytävä ilmi, että ikääntyneisiin kohdistuva väkivalta ja hyväksikäyttö ovat vakavia rikoksia ja että niitä käsitellään sellaisina.</p>	<p>mm. perheväkivallan uhreille. Julkisista tiedotuskampanjoista.</p>
	<p>5. Sosiaalinen suojele, oikeus sosiaaliturvaan ja oikeus tehdä työtä</p> <p>84. Itsenäinen asiantuntija kehottaa hallitusta puuttumaan vanhuusiän köyhyyteen ja harkitsemaan keinoja köyhyyden lieventämiseksi erityisesti ikääntyneiden naisten keskuudessa, koska ikääntyneiden osuuden väestöstä odotetaan kasvavan tulevina vuosina.</p> <p>Itsenäinen asiantuntija kannustaa hallitusta etsimään keinoja puuttua sukupuolten väliseen eläke-eroon. Koska naiset ovat suhteettomasti edustettuina omaishoitajina ja sijaishuoltajina, hallituksen olisi harkittava sosiaalityöntekijöiden sosiaaliturvan ja työaikalain soveltamista sijaishuoltajien tukemiseen.</p>	<p>Vanhuusiän köyhyyden lieventäminen. Sukupuolten välinen eläke-ero. Sosiaalityöntekijöiden sosiaaliturvan ja työaikalain soveltamisesta sijaishuoltajiin.</p>
	<p>85. Itsenäinen asiantuntija kehottaa hallitusta varmistamaan, että naisten syrjinnän poistamista käsittelevän komitean yleisen suosituksen nro 16 (1991) mukaisesti, liittyen maaseudun ja kaupunkialueiden perheyriyksissä palkatonta työtä tekeviin naisiin, että palkatonta työtä tai omaishoidon sektorilla työtä tekeville ikääntyneillä maaseudulla asuvilla naisilla on mahdollisuus käyttää muita maksuihin perustumattomia sosiaalisen suojelun järjestelmiä.</p>	<p>Palkatonta työtä tai omaishoidon sektorilla työskentelevien maaseudulla asuvien ikääntyneiden naisten mahdollisuus käyttää muita maksuihin perustumattomia sosiaalisen suojelun järjestelmiä.</p>
	<p>6. Digitalisaatio, koulutus ja elinikäinen oppiminen</p> <p>86. Vaikka koulutusohjelmat eivät saisi kohdistua yksinomaan ikääntyneisiin, koska tämä voisi olla rajoittavaa ja lisätä sosiaalista syrjäytymistä, itsenäinen asiantuntija korostaa, että ikääntyneiden pääsy koulutukseen on varmistettava ottaen huomioon erityiset kiinnostuksen kohteet ja tarpeet. Riittäväällä tavalla ikääntyneiden tarpeita vastaava elinikäisen oppimisen strategia olisi suunniteltava niin, että he pystyvät selviytymään jatkuvasti muuttuvista olosuhteista, vaatimuksista ja haasteista osallistuakseen aktiivisesti yhteiskuntaan ja voidakseen elää itsenäisesti vielä iäkkäinä. Vankiloissa olisi otettava huomioon vapautensa menettäneiden ikääntyneiden ammatillisen ja</p>	<p>Ikääntyneiden pääsy koulutukseen. Elinikäisen oppimisen strategia. Vankien ammatillisen ja elinikäisen oppimisen tarve.</p>

	elinikäisen oppimisen tarve.	
	87. Todetessaan, että kirjastot ja yhteisökeskukset edistävät sosiaalista osallistamista ja ovat yhteiskunnan voimavara, itsenäinen asiantuntija korostaa, että sellaisten paikkojen tarve kasvaa, joissa ikääntyneet voivat kohdata muita, vaihtaa ajatuksia, oppia ja saada apua digitaalisten välineiden käytössä.	Paikkoja, joissa ikääntyneet voivat kohdata muita, oppia ja saada apua digitaalisten välineiden käytössä.
	88. Vaikka verkkopalveluja käyttävien ikääntyneiden osuus on kasvussa, saavutettavuusongelmia on edelleen muun muassa sellaisten ikääntyneiden kohdalla, joilla ei ole digitaalista lukutaitoa johtuen ohjauksen ja koulutuksen puutteesta tai kyvyttömyydestä pysyä mukana nopeassa ja muuttuvassa teknologiassa, mukaan lukien sähköinen tunnistautuminen pankkeja varten. Itsenäinen asiantuntija korostaa, että sähköisille palveluille tai säännöksille tarvitaan edelleen pikaisesti vaihtoehtoja, jotta digitaalisiin palveluihin liittyvä tuki voidaan vakiinnuttaa. Myös selkokieltä tarvitaan joillekin ikääntyneille, erityisesti ikääntyneille maahanmuuttajille, lukutaidottomille ikääntyneille ja kielellisiin, uskonnollisiin tai etnisiin vähemmistöihin kuuluville ikääntyneille, jotta voidaan varmistaa tietoon perustuva päätöksenteko.	Verkkopalveluiden saavutettavuusongelmat: Sähköisille palveluille tarvitaan edelleen pikaisesti vaihtoehtoja. Myös selkokieltä tarvitaan joillekin ikääntyneille (eri vähemmistöt).
	7. Hoito 89. Itsenäinen asiantuntija suosittelee, että Suomi jatkaa pitkäaikaishoitopolitiikan kehittämistä ja hienosäätöä varmistaen ihmisoikeuksiin perustuvan lähestymistavan pitkäaikaishoidon suunnittelussa ja toteutuksessa ja ottaen huomioon ikääntyneiden oman panoksen kaikissa vaiheissa. Laitoshoidosta luopumista koskevan sitoumuksen ja ikääntyneiden valintansa mukaisesti kotona pidempään asumiseen tarvittavien palvelujen tarjoamista koskevan politiikan mukaisesti itsenäinen asiantuntija toteaa, että vaikka pitkäaikaishoidon saatavuus on vähentynyt, yksityisten laitoksien määrä on kasvanut. Tältä osin itsenäinen asiantuntija suosittelee sellaisten politiikkojen ja rahoituksen täytäntöönpanoa, joiden avulla tukea tarvitsevat ikääntyneet, joilla ei ole taloudellisia resursseja yksityisiin hoitokoteihin, voivat käyttää palveluja, joita on aiemmin tarjottu julkisissa pitkäaikaishoitokodeissa, ja valita haluamansa	Pitkäaikaishoitopolitiikan kehittäminen ja toteuttaminen ihmisoikeusperusteisella lähestymistavalla. Ikääntyneiden osallistaminen. Kotihoidon tarjoaminen. Ikääntyneet, joilla ei ole taloudellisia resursseja yksityisiin hoitokoteihin, tulevat voida käyttää palveluja, joita on aiemmin tarjottu julkisissa pitkäaikaishoitokodeissa.

	palvelutyypin.	
	<p>90. Kotihoitajia koskevat säännökset ja asiakasmaksujen rajoitukset ovat parantaneet suojaa sekä ikääntyneistä huolehtiville henkilöille että ikääntyneille, jotka voivat ostaa lisäpalveluja, mukaan lukien mahdollisuus asua julkisen sektorin hallinnoimassa ”palveluasumisessa”. Kotona asumista haluavien ikääntyneiden tukemiseksi on tarjottava riittävät palvelut, jotta he voivat valita elää arvokasta elämää kotona. Tämä tarkoittaisi tarvittavien palvelujen ja riittävien resurssien tarjoamista tätä varten.</p>	<p>Kotona asumista haluavien ikääntyneille tarjottava riittävät palvelut ja riittävät resurssit tätä varten.</p>
	<p>91. Itsenäinen asiantuntija pitää myönteisenä sitoutumista laitoshoidosta luopumiseen ja ikääntyneiden yhteisöpalvelujen kehittämiseen. Hän suosittelee, että vaihtoehtoinen perhemajoitus tai yhteisöllisesti tuettu asuminen sisällytetään ratkaisuihin, joiden avulla ikääntyneet voidaan ottaa mukaan yhteisöön itsenäisen elämän jatkamiseksi. Tällaiset vaihtoehtoiset mallit voisivat jatkossakin olla osittain ikääntyneiden itsensä maksamia, jos oikeusturva on riittävä.</p>	<p>Vaihtoehtoinen perhemajoitus tai yhteisöllisesti tuettu asuminen sisällytetään ratkaisuihin itsenäisen elämän jatkamiseksi.</p>
	<p>92. Itsenäinen asiantuntija suosittelee, että sosiaalipalvelut, kuten kotihoito, säännellään ja kohdennetaan tietyn kehyksen puitteissa ja vakiinnutetaan valtion talousarvioissa, jotta voidaan paremmin tukea niiden ikääntyneiden valintoja, joilla on taloudellisesti rajoitetut resurssit.</p> <p>Nykyistä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta hyödyntäen itsenäinen asiantuntija suosittelee myös, että kunnille osoitetaan riittävät resurssit, jotta ne voivat lisätä sosiaali- ja yhteisöpalveluja, jotta ikääntyneet voivat asua itsenäisesti yhteisössä.</p>	<p>Sosiaalipalvelut säännellään ja kohdennetaan tietyn kehyksen puitteissa ja vakiinnutetaan valtion talousarvioissa.</p> <p>Kunnille riittävät resurssit sosiaali- ja yhteisöpalvelujen lisäämiseksi.</p>
	<p>93. Itsenäinen asiantuntija korostaa tarvetta varmistaa laadunvalvontaa kaikissa ympäristöissä, kuten terveydenhuollon laitoksissa, palveluasumisessa ja muissa yhteisöpalveluissa. Hoidon, myös kotihoidon, laadunhallintaa ja seuranta on vahvistettava keskittyen hyväksikäytön ehkäisyyn ja tällaisten tapausten hallintaan. Itsenäinen asiantuntija suhtautuu myönteisesti vaatimuksiin, joiden mukaan hoitoyksiköiden on laadittava omavalvontasuunnitelma, päivitettävä sitä ikääntyneiden ja heidän läheistensä palautteen perusteella ja</p>	<p>Eri asumislaitosten ja kotihoidon laadunhallinnan ja seurannan vahvistaminen: Hyväksikäytön ehkäisy ja hallinta.</p> <p>Palveluntuottajien tulisi julkaista omavalvontaohjeet verkossa.</p>

	pidettävä se julkisesti esillä. Koska sisäinen valvonta ei yksin riitä varmistamaan hoidon laatua, palveluntuottajilta olisi edellytettävä omavalvontaohjeiden julkaisemista verkossa.	
	94. Itsenäinen asiantuntija ilmaisee huolensa sellaisten rajoittavien toimenpiteiden käytöstä, joita sovelletaan enemmän tai pidempään kuin on tarpeen tai ennaltaehkäisevänä toimenpiteenä riittämättömän henkilöstön korvaamiseksi terveydenhuollon yksiköissä. Hän toteaa, että Suomessa tällä hetkellä puuttuvan rajoittavien toimenpiteiden edellytyksiä säätelevän lainsäädännön hyväksyminen vahvistaisi ikääntyneiden itsemääräämisoikeutta.	Rajoittavien toimenpiteiden edellytyksistä tulisi säädellä laissa. Niiden käyttö henkilöstöresurssien puutteessa huolestuttavaa.
	8. Riittävä elintaso 95. Itsenäinen asiantuntija kehottaa hallitusta tehostamaan ponnistelujaan köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseksi kiinnittäen erityistä huomiota köyhyysrajan alapuolella eläviin ikääntyneisiin, myös kaupunkikeskuksissa.	Köyhyyden ja syrjäytymisen torjuminen, erityisesti huomioiden köyhyysrajan alapuolella elävät ikääntyneet.
	96. Riittävän resursoitu ja kattava esteettömyysstrategia sekä kaikkien rakennusten, julkisten palvelujen ja julkisen liikenteen yleisen suunnittelun edistäminen ikääntyneiden, myös liikuntarajoitteisten ja vammaisten, esteettömyyden varmistamiseksi on tarpeen, jotta voidaan varmistaa ikääntyneiden osallisuus kaupunki- ja maaseutualueilla.	Riittävän resursoitu ja kattava esteettömyysstrategia. Edistää esteettömien julkisten alueiden suunnittelua.
	97. Julkisten ja yksityisten rakennusten suunnittelussa olisi sovellettava ihmisoikeuksiin perustuvaa lähestymistapaa ihmisoikeuksien mukaisesti. Kotona asuvien ikääntyneiden tukemiseen tarkoitettujen asumistukien on oltava heidän käytettävissään joko helposti saatavilla olevien sähköisten tai painettujen hakemusten muodossa, ja heille on annettava mahdollisuus saada henkilökohtaista tukea tällaisten avustusten hakemiseksi.	Rakennusten suunnittelussa sovellettava ihmisoikeuksiin perustuvaa lähestymistapaa. Kotona asuvien ikääntyvien asumistuki oltava saatavilla ja mahdollisuus saada apua tuen hakemisessa.
	98. Itsenäinen asiantuntija toteaa, että koko yhteiskunnalle ja erityisesti ikääntyneille on olennaisen tärkeää edistää ikääntyneiden resilienssiä, vähentää heidän haavoittuvuuttaan ja varmistaa, että he	Edistää ikääntyneiden resilienssiä, haavoittuvuuden vähentämistä, tietoisuutta politiikasta ja päätöksistä

	ovat täysin tietoisia politiikoista ja päätösten laatimisesta ja täytäntöönpanosta, ja osallistuvat niihin aktiivisesti.	sekä siihen osallistumista.
	99. Koska fyysinen toimintakyky, yksilölliset ominaisuudet ja liikenneympäristö vaikuttavat ratkaisevasti ikääntyneiden liikkumiskykyyn, itsenäinen asiantuntija kannustaa viranomaisia toteuttamaan lisätoimenpiteitä ikääntyneiden liikkumisen parantamiseksi maaseudulla, esimerkiksi tarjoamalla parempia mahdollisuuksia julkisen liikenteen käyttämiseen.	Ikääntyneiden liikkumisen parantaminen maaseudulla.
	100. Hän kannustaa hallitusta kiinnittämään enemmän huomiota niiden ikääntyneiden romanien, saamelaisten ja muiden kielellisiin, uskonnollisiin tai etnisiin vähemmistöihin kuuluvien tarpeisiin, jotka asuvat maaseutu- ja syrjäseuduilla sekä taajamissa. On olennaisen tärkeää suunnitella ja toteuttaa käyttökelpoisia liikenne- ja infrastruktuurivaihtoehtoja ikääntyvälle väestölle, jotta varmistetaan heidän mahdollisuutensa käyttää keskeisiä palveluja.	Huomiota maaseudulla ja taajamissa asuvien eri vähemmistöihin kuuluvien ikääntyneiden tarpeisiin.
	9. Osallistuminen päätöksentekoprosesseihin 101. Päätöksentekoprosesseihin osallistumisen osalta viranomaiset kuulevat yleensä ikääntyneitä ja heidän järjestöjään kuntatasolla vakiintuneiden virallisten kuulemismenettelyjen ja vanhusneuvostojen kautta. Itsenäinen asiantuntija suosittelee, että ikääntyneitä ei ainoastaan kutsuta kommentoimaan joko suoraan tai heitä edustavien järjestöjen välityksellä prosesseja, jotka vaikuttavat heihin, vaan että heidän olisi myös voitava vaikuttaa tällaisten päätösten tuloksiin.	Ikääntyneille mahdollisuus vaikuttaa kuntatason päätösten tuloksiin.
	10. Tutkimukset 102. Itsenäinen asiantuntija suosittelee rahoituksen lisäämistä ikääntyneiden ihmisoikeuksien tutkimukseen keskittyen heidän todellisiin kokemuksiinsa ja esteisiin, joita he kohtaavat erilaisissa ympäristöissä, myös ilmastonmuutoksen, hätätilanteiden ja työpaikan osalta.	Rahoituksen lisääminen ikääntyneiden ihmisoikeuksien tutkimukseen.

EUROOPAN NEUVOSTO

Valvontaelin	Suositus	Tiivistelmä
Euroopan neuvoston kidutuksen vastainen komitea (CPT/Inf (2021) 7)	63. CPT haluaa saada tietoa potilaiden oikeuksia ja rajoittavia toimenpiteitä terveydenhuoltolaitoksissa koskevan uuden lainsäädännön valmistelun edistymisestä.	Tietopyyntö itsemääräämisoikeuden vahvistamisen lakihankkeesta.
Euroopan neuvoston Ministerikomitean suositukset kansallisten vähemmistöjen suojelua koskevan puiteyleissopimuksen täytäntöönpanosta Suomessa (FCNM) 2020 (CM/ResCMN(2020)1)	8. varmistetaan, että ruotsinkielisillä on käytännössä mahdollisuus saada terveydenhuoltoja sosiaalipalveluja äidinkielellään. Erityisesti olisi pyrittävä torjumaan moniperusteista syrjintää, joka kohdistuu näitä palveluja käyttäviin ruotsinkielisiin lapsiin, <u>vanhuksiin</u> ja vammaisiin. Viranomaisten tulee seurata tarkoin ruotsinkielisen väestön kielellisten oikeuksien toteutumista ja tarvittaessa ryhtyä toimiin niiden toimeenpanemiseksi käräjäoikeuksissa.	Ruotsinkielisten sote-palveluiden turvaaminen; Ruotsinkielisten moniperusteinen syrjintä sote-palveluissa (mikä kohdistuu mm. vanhuksiin).
Ministerikomitean suositukset alueellisia kieliä tai vähemmistökieliä koskevasta eurooppalaisesta peruskirjasta 2018 (CM/RecChL(2018)5)	Ministerikomitea suosittelee, että Suomen viranomaiset ottavat huomioon kaikki asiantuntijakomitean havainnot ja suositukset sekä kiireellisesti 2. ryhtyvät lisätoimiin varmistaakseen ruotsin- ja saamenkielisten sosiaali- ja terveystalvelujen saavutettavuuden.	Ruotsin- ja saamenkieliset sote-palvelut
(Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitean 12. määräaikaisraportin (10/2016) loppupäätelmät 2017)	Artikla 23: Ikääntyneiden henkilöiden oikeus sosiaaliseen suojeluun Päätelmä Komitea siirtää päätelmänsä tekemistä, kunnes se on saanut pyytämänsä tiedot. <i>Linkin takaa voit lukea komitean koko analyysi 23 artiklasta (s. 32–35, englanniksi)</i>	Ikääntyneiden henkilöiden oikeus sosiaaliseen suojeluun.

**Euroopan neuvoston
ihmisoikeusvaltuutetu
n Nils Muižnieksin
Suomea koskeva
raportti
(CommDH(2012)27)**

Ikääntyneet

106. Ihmisoikeusvaltuutetun mielestä valmisteilla oleva vanhuspalvelulaki on avainasemassa ikääntyvien ihmisarvoisen elämän varmistamiseksi. Ihmisoikeusvaltuutettu on samaa mieltä lain tavoitteesta, jonka mukaan ikääntyville tarjotaan palveluja kotona aina, kun se on mahdollista. Ikääntyvien itsemääräämisoikeutta ja sosiaalista osallistumista tulee vaalia mahdollisimman pitkälle. Tästä syystä ihmisoikeusvaltuutettu painottaa, että ikääntyvät on otettava mukaan kuntien hoivapalvelujen suunnittelua ja tarjontaa koskevaan päätöksentekoon. Tässä yhteydessä keskeiseen asemaan nousevat vanhusneuvostot, jotka saavat entistä aktiivisemmän roolin uuden vanhuspalvelulain myötä. Lain avulla on myös varmistettava kohtuuhintaisten ja riittävän laadukkaiden hoivapalvelujen yhtäläinen saatavuus asuinpaikasta riippumatta. Valtion on kunnioitettava kuntien itsemääräämisoikeutta lain toimeenpanossa ja samalla varmistettava hoidon vähimmäistaso ja kohtuulliset hinnat eri kunnissa. Tämä edellyttää riippumatonta valvontaa ja valituskeinoja, jotka ovat tehokkaita ja helposti palvelujen käyttäjien saatavilla. Vanhuspalvelulain uudistuksen yhteydessä tulee käsitellä myös omais- ja perhehoitajien asemaa.

107. Nykyistä vanhustenhoitolaitosten tarkastusjärjestelmää tulee arvioida sen riittävyyden, riippumattomuuden ja tehokkuuden varmistamiseksi. Tällä hetkellä haasteena on kotona suoritettavien palvelujen valvonta, johon on etsittävä innovatiivisia ratkaisuja sekä julkisten että yksityisten palveluntarjoajien valvomiseksi. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaan itsemääräämisoikeutta koskevalla lakiuudistuksella tulee selkeyttää niitä ehtoja, joilla hoidollisia rajoitteita voidaan käyttää. Lisäksi yhdenvertaisuuslainsäädännön uudistuksessa on tartuttava syrjintäsuojassa oleviin puutteisiin ikäsyrjinnän osalta.

Ikääntyvien itsemääräämisoikeus ja hoidolliset rajoitteet; Sosiaalinen osallistuminen mm. hoivapalveluja koskevaan päätöksentekoon → vanhustenneuvostot; kohtuuhintaisten ja riittävän laadukkaiden hoivapalvelujen yhtäläinen alueellinen saatavuus;

Vanhustenhoitolaitosten tarkastusjärjestelmää arvioitava riittävyden, riippumattomuuden ja tehokkuuden varmistamiseksi;

Ikäsyrjintään puututtava YVL-uudistuksessa.